

AMIN
MAALOUF

Stînca
lui Tanios

Traducere din limba franceză
de Ileana Cantunari

POLIROM
2017

Cuprins

Prima trecere. <i>Ispitirea Lamei</i>	15
A doua trecere. <i>Vara lăcustelor</i>	45
A treia trecere. <i>Destinul pe buzele neburului</i>	73
A patra trecere. <i>Școala pastorului englez</i>	103
A cincea trecere. <i>Cap-de-bătrîn</i>	137
A șasea trecere. <i>O ciudată mijlocire</i>	161
A șaptea trecere. <i>Portocale pe scară</i>	197
A opta trecere. <i>Îngenucheat pentru glorie</i>	233
Ultima trecere. <i>Vinovat de milă</i>	275
<i>Notă</i>	305

„Doamne, cît de străin mă simt în mijlocul acestei sărbători!” Sentimentele lui Tanios inclinaseră categoric încă o dată spre furie și dispreț. Din cînd în cînd, pentru a-și mai uita gîndurile negre, și-o închipuia pe soția pastorului înlemnită în brațele lui Raad sau pe acesta la confesional, primind călduroasele complimente ale prelatului pentru păcatele pe care le revendica. Fiul Lamiei se surprindea pe sine însuși ricanînd cu voce tare, pentru a reveni pe dată la indignarea sa mută.

Și umbla mult, cutreiera locurile ca de fiecare dată cînd îl cuprîdea minia.

— Ei, Tanios, cugeți cu picioarele?

Baiatul nu avea dispoziția de a se lăsa interpelat astfel, dar glasul acela îi era familiar, iar silueta încă și mai mult. Nu atît cea a lui Nader, cît cea a nedespărțitei sale catîree, încărcată pînă la înălțimea unui stat de om.

Tanios veni să-l îmbrățișeze spontan pe catirgiu, mai înainte de a-și aduce aminte de reputația acestui om și de a face un pas înapoi. Celălalt însă își urmărea firul ideii.

— Și cu cuget cu picioarele. Altfel nu se poate – nu fac decît să bat drumurile. Ideile pe care tu le făurești cu picioarele și care urcă spre cap te întăresc și te însuflețesc, cele care coboară de la cap spre picioare te îngreunează și te descurajează. Nu zîmbi, ar trebui să mă ascuți cu seriozitate... Si totuși nu, la urma urmelor poți să zîmbești, la fel ca toți ceilalți. Nimeni n-are nevoie de înțelepciunea mea. Pentru asta sînt, de altfel, silit să-mi vînd marfa proastă. Cîndva, la arabi, oamenii dăruiau o cămilă drept răsplată pentru fiecare vorbă înțeleaptă.

— Ah, dacă ți-ai putea vinde vorbele, Nader...

— Știu, vorbesc mult, dar tu trebuie să mă înțelegi, cînd merg dintr-un sat în altul, îmi trec

prin minte tot felul de lucruri fără a putea vorbi despre ele nimănui. Așa că atunci cînd ajung în sat, îmi scot pîrleala.

— Îți scoți pîrleala în asemenea măsură că pînă la urmă ești alungat...

— S-a întîmplat și asta uneori, dar nu se va mai întîmpla. Nu te bizui pe mine să mă duc să povestesc în Blata că șeicul Raad a fost dat afară de la școală pentru că a masacrat trandafirii și a ridicat ca un netrebnic fustele acelei doamne. Și nici eu n-am să povestesc că taică-său i-a ars o palmă pe-o parte și încă una pe partea aialta înainte de a-l plimba ca pe un erou prin sat în mijlocul uralelor.

Tanios se întoarce și scuipă de trei ori din vîrfurile limbii. Gest pe care Nader îl dezaprobă.

— Greșești dacă ești supărat pe oamenii ăștia! Ei știu la fel de bine ca mine și ca tine ce s-a întîmplat, și-l judecă pe Raad așa cum îl judecăm tu și cu mine. Dar cearta asta cu patriarhul și cu emirul devenea costisitoare și periculoasă, alianța cu englezii devenea greu de suportat, trebuia cumva să se iasă din situația asta, și trebuia ca acest lucru să se întîmple cu capul sus...

— Cu capul sus?

— Un seducător temerar poate fi blamat, dar nu poate fi niciodată disprețuit. Asta e. Taică-său poate vorbi despre isprăvile lui rîzînd.

— Mie nu-mi vine să rîd. Cînd mă gîndesc la doamna Stolton, la zvonurile care îi vor ajunge la urechi, mi-e rușine.

— Nu te necăji pentru nevasta pastorului, e englezoaică.

— Ei și?

— E englezoaică, îți spun; cel mai rău lucru care i se poate întîmpla este să fie obligată să părăsească țara asta. În vreme ce pentru tine și

pentru mine, a părăsi țara asta e tot ce ni se poate întâmpla mai bun.

— Pleacă, Nader, sînt deja destul de trist și așa, fără să mai vii și tu cu înțelepciunea ta de bufniță!

Indignare, rușine, tristete, din aceste sentimente pe care veselia din sat le făcea să se nască în sufletul lui, Tanios scotea totuși o anume consolare, aceea de a ști că avea dreptate împotriva tuturor și că-și ținea ochii larg deschiși atunci cînd ceilalți, toți ceilalți, se lăsau orbiți de lașitate și îngăduință. Luni dimineată, își făgădui el, de îndată ce va fi din nou la școală, se va duce s-o vadă pe doamna Stolton, îi va săruta mina așa cum făceau gentilomii ale căror istorii le citise în cărțile englezești, îi va exprima „profundul lui respect și filiala lui afecțiune” sau vreo altă formulă de genul asta bine găsită, și îi va spune de asemenea că întreg satul știe adevărul despre cele întîmplate...

Nici o clipă Tanios nu-și dăduse seama că era și el la fel de orb, nu din îngăduință, ci din speranță. Speranța de a părăsi castelul a doua zi la prima oră pentru a regăsi seninătatea răcoroasă a sălii de clasă. Nici o clipă nu bănuise acest lucru totuși simplu, evident: nu mai putea fi vorba acum ca vreun fiu al satului să mai meargă la școala pastorului englez. Șeicul și patriarhul i-o spusese rămpede lui Gerios înainte de a pleca amîndoi la brat spre palatul emirului.

De atunci, intendentul întîrzia zi după zi, ceas după ceas, momentul de temut cînd va fi nevoit să-i dea vestea asta lui Tanios. Poate că băiatul avea să priceapă lucrul ăsta de la sine și avea să se resemneze... Nu, așa ceva era cu neputință, era de negîndit pentru el. Școala asta era întreaga lui speranță de viitor, toată bucuria lui, nu trăia decît pentru ea. Școala pastorului era cea care-l

împăcase cu familia sa, cu castelul, cu satul, cu el însuși, cu originea sa.

Duminică seara, familia era adunată în jurul unui *kışk*, înmuind bucăți de pâine în supa groasă. Gerios povestea ce aflate în legătură cu conflictul dintre pașa din Egipt și Sublima Poartă; se vorbea despre o luptă ce se pregătea pe malurile Eufratului.

Lamia puna uneori câteva întrebări și-i dădea indicații tinerei care îi servea. Tanios se mulțumea să dea din cap, gândindu-se la altceva, la ziua următoare, la ce avea să spună pastorului și soției sale văzându-i pentru prima oară după incident.

— Poate că ar trebui să-i spui lui Tanios..., sugeră mama într-un moment de tăcere.

Gerios dădu din cap.

— Chiar vreau să-i repet ce mi s-a spus, numai că n-am să-i spun nici o noutate, un băiat atât de inteligent ca el n-are nevoie să i se explice îndelung, cu siguranță a înțeles totul singur.

— Despre ce vorbiți?

— Despre școala engleză. Mai e nevoie să-ți spun că nici nu începe vorbă să te mai duci acolo?

Tanios începu deodată să tremure, de parcă un torent de apă rece s-ar fi năpustit în încăpere. Cu mare greutate izbuti să articuleze cuvântul „*laych?*” – „pentru ce?”

— După cele ce s-au întâmplat, satul nostru nu mai poate păstra legături cu școala asta. Șeicul nostru mi-a spus-o limpede înainte să plece. În prezenta patriarhului.

— Șeicul să decidă pentru idiotul lui de flu, nu pentru mine.

— Nu-ți dau voie să vorbești astfel atita timp cât sîntem sub acoperișul său.

— Raad n-a vrut niciodată să învețe nimic, mergea la școală în silă, pentru că-l obliga tatăl lui, așa că e foarte fericit să nu se mai ducă. Dar eu mă duc acolo ca să învăț, am învățat multe și doresc să învăț în continuare.

— Ce ai învățat e de ajuns. Ai încredere în experiența mea, dacă studiezi prea mult, n-ai să mai suporti să trăiești printre ai tăi. Trebuie să te instrulești doar atât cât este necesar ca să-ți ocupi locul care ți se cuvine. Asta înseamnă înțelepciunea. Ai să mă ajuți la muncă, am să te învăț totul. Ești bărbat acum. E timpul să începi să-ți câștigi pâinea.

Tanios se ridicase palid ca un mort.

— N-am să mai măninc pâine.

Se urcă atunci în firida suprainălțată unde obișnuia să doarmă, se întinse și nu se mai mișcă.

La început crezură că era vorba de o bosumflare copilărească. Dar când în ziua următoare soarele răsări, apoi apuse fără ca Tanios să-și fi descleștat dinții, nici pentru a vorbi, nici pentru a mânca, nici măcar pentru a bea o înghițitură de apă, Lamia își pierdu cumpătul, iar Gerios se duse să se închidă în biroul său pe motivul că-și pune registrul la zi, dar mai ales pentru a-și ascunde neliniștea. Și vestea se răspîndi în sat.

Miercuri seară, în a patra zi de post, Tanios avea limba aspră ca o răzătoare, ochii fieși și uscați, iar oamenii din sat defilau la căpătîiul lui, unii încercînd să-i vorbească – în zadar, căci nu voia să audă –, ceilalți veniți să asiste la acest spectacol straniu al unui tînăr care se lăsa să alunece ușor pe panta morții.

Încercară de toate. Amenințarea cu groaza de lad care-i așteaptă pe sinucigași, interdicția înmormîntării... nu mai credea în nimic, părea

că așteaptă moartea de parcă ar fi fost vorba de o minunată plecare în călătorie pe mare.

Chiar și când Gerios, cu ochii în lacrimi, veni să-i promită că-l va lăsa să se întoarcă la școala pastorului numai să accepte un pahar de lapte, îi răspunse, fără măcar să-l privească:

— Tu nu ești tatăl meu! Nu știu cine e tatăl meu!

Cîteva persoane îl auziră, iar una se grăbi să spună: „Nefericitul, a început să delireze!” Căci acum se temeau să nu-l vadă pe Gerios că se sinucide – de durere și de rușine – o dată cu Tanios.

Era joi, deja a cincea zi de nemîncare, astfel că vreo cîțiva vizitatori propuneau acum să-i deschidă gura cu forța pentru a-l hrăni, alții însă îi sfătuiră să nu facă una ca asta, temîndu-se că ar putea muri sufocat. Toată lumea își pierduse capul. Toată lumea, chiar și preotul. Dar nu și *khuriyye*. Cînd Lamia, mai tinăra ei soră, veni plîngînd să i se refugieze în brațe ca atunci cînd era copilă, *khuriyye* se ridică și spuse:

— Nu e decît un singur lucru de făcut, și am să-l fac eu. Lamia, dă-mi-l mie pe fiul tău!

Fără a mai aștepta vreun răspuns, le spuse oamenilor:

— Am nevoie de o căruță.

Îl duseră pe Tanios, abia conștient, și-l culcară în partea de dinapoi a căruței. *Khuriyye* apucă ea însăși hăturile și o porni pe drumul bătătorit care ocolea dealul pe care era așezat castelul.

Nimeni nu avu curajul să se ia după ei, urmărindu-i doar din ochi pînă ce praful drumului se așeză la loc.

După-amiaza era uscată, iar arborii de fistic păreau acoperiți cu o catifea trandafirică.

Sotia preotului nu se opri decît la poarta școlii engleze. Îl duse în brațe ea însăși pe fiul surorii